

Secretariaat

Postbus 481
9700 AL Groningen

Telefoon: (050)-5224980
Fax: (050)-5224997

Email-adres: mansveld@sernoordnederland.nl
Website: www.sernoordnederland.nl

Aan de leden van de Ministerraad

Groningen, 5 september 2007
Kenmerk: 075 / 2007

Geachte leden van de Ministerraad,

Op 3 juli jl. is de SER Noord-Nederland geïnstalleerd als opvolger van de Sociaal Economische adviesraad Noord Nederland. De SER Noord-Nederland vindt het belangrijk dat helder is geformuleerd welke bijdrage het noorden gaat leveren aan de ontwikkeling van Nederland in de komende kabinetsperiode. De raad heeft daarom onderstaand een aantal specifieke regionale aandachtspunten geformuleerd bij het beleidsprogramma van Kabinet Balkenende IV, 2007-2010.

Investeren en rendement

In tegenstelling tot populaire beeldvorming is de economische groei van Noord-Nederland al geruime tijd in overeenstemming met nationale groeicijfers. Het kabinet wil met Pieken in de Delta investeren in gebieden waar het rendement op investeringen het hoogst is. Ook zijn innovatie en het verhogen van de arbeidsproductiviteit belangrijke doelstellingen van het kabinet. Uit een aantal recente publicaties van het Ruimtelijk Planbureau (RPB) blijkt dat de groei van de arbeidsproductiviteit buiten de randstad hoger is (ook in het noorden!). Ook het aloude idee van de positieve effecten van de cluster- en agglomeratievoordelen in de randstad worden door het RPB in twijfel getrokken. Redenen genoeg om bij vaststelling van de nationale investeringsagenda ook buiten de randstad te investeren. Juist in het belang van diezelfde randstad, waar de voordelen van nabijheid niet langer opwegen tegen de nadelen van congestie (schaarse ruimte, aantasting luchtkwaliteit, onbeheersbare filedruk, dramatische consequenties stijging van de zeespiegel etc.).

Ruimtelijke economische ontwikkelingen en infrastructuur

De ruimtelijk economische visie van Noord-Nederland werpt vruchten af. De duidelijke keuze voor kernzones heeft de economische ontwikkeling versneld. Economische structuurversterking is gestoeld op een ruimtelijke visie. De kern van de noordelijke visie is de concentratie van de ruimtelijk economische ontwikkeling van Noord-Nederland in en om de steden langs twee ontwikkelingsassen: de A28 en de A6/A7 as. De visie die ten grondslag ligt aan de zeer gewenste Zuiderzeelijn (ZZL) richt zich op het versterken van de A6/A7 as tot drager van de ruimtelijk economische ontwikkeling. Dit sluit aan bij het gevoerde beleid van de regio (Langmanakkoord / Kompas voor het Noorden) en het Rijk (Nota Ruimte, Nota Mobiliteit, Pieken in de Delta). De toegevoegde waarde van de ZZL ligt op drie schaal niveaus: de regionale, de nationale en de internationale dimensie.

De regionale meerwaarde betreft het versterken van de ruimtelijk economische structuur van de steden langs de A6/A7 en het aansluiten van Leeuwarden en Assen op die as. Op nationaal niveau moet het noorden worden geherpositioneerd voor wonen, werken en recreatie. Met de Zuiderzeelijn ontstaat een nieuwe ontwikkelingsas waardoor Noord-Nederland een evenwichtiger bijdrage kan leveren aan de Nederlandse economie en er voor Nederland ontwikkelingsruimte beschikbaar komt.

De noordelijke ontwikkelingsas (Randstad – Bremen – Hamburg/Berlijn – Kopenhagen) vormt het internationale lange termijn perspectief. Daarin worden naast infrastructuur ondermeer hoogwaardige ontwikkelingen rondom thema's als energie, water, sensortechnologie en lifesciences aan elkaar gekoppeld.

Blik op Noordwest Europa

Behalve ontsluiting is infrastructuur een noodzakelijke voorwaarde voor economische dynamiek; een instrument van gebiedsgerichte ontwikkelingen. Een snelle verbinding moet niet op zich zelf worden beschouwd, maar moet worden gekoppeld aan de wisselwerking met andere regio's, aan internationale trends als toenemende integratie in Europa, schaalvergroting en specialisatie en aan een zich wijzigende arbeidsmarkt. Het belang is dat kernregio's zich verbonden weten via een hoofdstructuur. Noord-Nederland kijkt over de grens en ziet veel activiteiten waar we op aan willen sluiten in Noord-Duitsland, maar ook tussen Kopenhagen en Malmo (met stip derde groeiregio in Europa). Nieuwe economieën kunnen een startmotor zijn voor het Nederlandse bedrijfsleven en de economische structuur. Dit is belangrijk voor het duurzaam borgen van welvaart en welzijn. De raad is van mening dat Nederland zich moet herpositioneren in Europa en dat dit kabinet meer aansluiting moet zoeken bij regionale activiteiten hierin, zoals in Noord-Nederland.

Samenvattend ondersteunt de SER Noord-Nederland de stuurgroep Zuiderzeelijn ten volle in haar inzet voor de Zuiderzeelijn en het vasthouden aan de gemaakte afspraken over de aanleg van de hogesnelheidsverbinding. Verwezen kan worden naar de strofe in het regeerakkoord van het inmiddels 6^e kabinet dat zich hierover ontfermt en waarvan de kernzin luidt "De afspraken met Noord-Nederland over economische structuurversterking door een snelle Zuiderzeelijn-spoorverbinding zullen worden nagekomen".

De raad is er van overtuigd dat de aanleg van de Zuiderzeelijn als zogeheten HST-3 variant een strategische investering is die vele (nationale) belangen dient. En niet in de laatste plaats de missing link vormt tussen de randstad en Noordwest Europa.

FES

Een ander buitengewoon relevant aandachtspunt voor de zo gewenste regionale dynamiek is de besteding van de nationale FES-gelden. Het doel van de FES-gelden is het versterken van de economische structuur in heel Nederland, waar Nederland in zijn totaliteit maximaal van profiteert. De internationaal aansprekende ontwikkelingen in Noord-Nederland m.b.t. arbeidsproductiviteit en clustervorming staan op gespannen voet met de disproportioneel lage neerslag van aardgasmiljarden in dit landsdeel.

Om meerdere redenen een pijnlijke zaak waarin de BV Nederland tekort wordt gedaan. In de eerste plaats het landsdeel Noord-Nederland en de met haar verbonden regio's in binnen- en buitenland, welke miljarden euro's zijn onthouden in de afgelopen jaren.

De raad steunt de VROM raad waar deze spreekt over het gemis aan een koppeling tussen het FES en een strategische investeringsagenda voor de lange termijn. Wij delen het pleidooi van de VROM-raad om deze koppeling wel te maken en hiermee de mogelijkheid te verbeteren om meerjarige investeringen van het Rijk te koppelen met fondsen van provincies, lokale overheden en andere partijen.

Energie

Met de succesvolle ontwikkeling van een Energiecluster draagt Noord-Nederland verhoudingsgewijs veel bij aan het behalen van de nationale duurzame energie- en klimaatdoelstellingen. Noord-Nederland is op weg dé energieregio te worden van Nederland en Noord-West Europa. Er wordt in de regio intensief samengewerkt tussen onderwijs/onderzoek, bedrijfsleven en bestuursorganen zoals tot uiting komt in diverse initiatieven. Nederland is op energiegebied bij uitstek "gasland" en het zenuwcentrum ligt – ook op kennisgebied – in Noord-Nederland. Er bestaat een groot potentieel in de sfeer van energie-innovatie. Eendrachtige samenwerking met onder andere het rijk is een voorwaarde om deze ontwikkelingen tot een duurzaam nationaal succes te maken. De raad ondersteunt nadrukkelijk het initiatief te komen tot een energieakkoord tussen regio en rijk.

Overigens heeft het kabinet aangekondigd drie maatschappelijke innovatieprogramma's te starten rond energie, zorg en water. De raad verwacht dat bij de uitwerking van dergelijke programma's wordt aangesloten bij de huidige ontwikkelingen bij het bedrijfsleven.

Werkgelegenheid

Noord-Nederland heeft de afgelopen negen jaar beleid gevoerd met visie en durf. Dit effectieve regionaal beleid heeft aantoonbaar vorm gekregen in drie in korte tijd ontwikkelde clusters: energie, water en sensortechnologie. Agribusiness, lifesciences en zorg zullen naar verwachting spoedig volgen. Deze initiatieven zijn een brede basis voor structurele werkgelegenheid. Bovendien is het uitgangspunt van de regio: iedereen van school met een startkwalificatie.

Belangrijk voor een passend aanbod van personeel is scholing. De sociale partners in Noord-Nederland hebben een agenda geformuleerd met een achttal programmapunten:

- synergie onderwijs arbeidsmarkt;
- voorkomen van tekorten beroepspraktijk vormingsplaatsen en stages;
- stimuleren van leerwerktrajecten;
- re-integratie van gedeeltelijk arbeidsongeschikten;
- verbetering van het te lage gemiddelde opleidingsniveau in Noord-Nederland;
- stimuleren van het gebruik van competenties;
- scholing en loopbaanbegeleiding van werkenden en
- zoeken naar oplossingen voor de ouderen problematiek.

Speerpunten in deze agenda zijn jongeren, ouderen en stimulering van ondernemerschap. Deze agenda wordt gedeeld door gemeenten, onderwijsinstellingen, KvK's, CWI, UWV etc.

Het verdient aanbeveling waar nodig genoemde agenda te stroomlijnen met de afspraken die in het SER Akkoord zijn gemaakt over participatiebanen en met het bestuursakkoord tussen VNG en Rijk waar arbeidsmarktbeleid nadrukkelijk op de agenda staat. Bij dit laatste is de samenwerking met de sociale partners onontbeerlijk.

De raad pleit dan ook voor een regionale kennisinvesteringsagenda met een bijbehorend budget. Hiermee kunnen doelgericht regiospecifieke problemen worden aangepakt door partijen in de regio waar het gaat om de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt.

Tot slot

De SER Noord-Nederland pleit voor een nationaal beleid wat de nuance laat in de regio. Hierdoor kan specifiek ruimtelijk economisch beleid in de regio worden ontwikkeld wat bijdraagt aan de ontwikkeling van Nederland als geheel.

Graag vernemen wij uw reactie.

Met vriendelijke groet,
Namens de SER Noord-Nederland

Dhr. L. Dijkema
plaatsvervangend voorzitter

cc. Dagelijks Bestuur Samenwerkingsverband Noord-Nederland
Voorzitters Tweede Kamer fracties.

De SER Noord-Nederland is een onafhankelijk adviesorgaan. De raad adviseert (gevraagd en ongevraagd) de drie noordelijke provincies i.c. het Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN) en derden over de hoofdlijnen van het te voeren sociaal- economisch en ruimtelijk economisch beleid. In de SER Noord-Nederland zijn werkgevers- en werknemersorganisaties vertegenwoordigd en leden-deskundigen op het gebied van ruimtelijke ordening, innovaties, arbeidsmarkt en scholing, regionale economie en mondialisering.